

Zaterdag 19 februari 1916 – ochtendeditie

Londen, 18 februari. Officieel. Engels stafbericht: Onze artillerie heeft de vijandelijke stellingen ten noorden van het kanaal Ieper-Komen beschoten.

Van weerszijden hevig geschutvuur op het front bij Ieper.

Berlijn, 18 februari. Officieel: De Engelsen hebben nogmaals getracht hun stellingen ten zuidoosten van Ieper te heroveren, doch ze zijn bloedig teruggeslagen.

Vijandelijke vliegeraanvallen in Vlaanderen zijn door onze vliegers dadelijk met het werpen van bommen op Poperinge beantwoord.

Berlijn, 18 februari. Over het offensief der Duitsers ten zuidoosten van Ieper meldt de oorlogscorrespondent van de Vossische Zeitung: de aanval geschiedde de 14^e dezer tussen de spoorweg en het kanaal Ieper-Komen. Dat is een belangrijk punt omdat het het zuidelijkste deel is van de flauwe bocht in het Duitse front bij Ieper. Het doel van de aanval was, evenals in Artois, in Picardië en op de overige punten waar de laatste tijd hevige gevechten zijn geleverd, onze stelling te verbeteren. Dat is ook volkomen gelukt. Op de krachtige voorbereiding met geschutvuur volgde een bestorming door infanterie, welke bewees, dat de aanvallende kracht der Duitse troepen, ondanks de inspanning van de positieoorlog gedurende de winter, niet heeft geleden. De Engelsen hebben zeer zware bloedige verliezen geleden en bovendien aan gevangenen 3 officieren en 104 man verloren.

Alle tegenaanvallen zijn onder zware verliezen voor de Engelsen afgeslagen.

Spionage.

De rechtbank te Middelburg heeft gisteren uitspraak gedaan in de zaak tegen de Belgische stuurman G.F.T.D. v. S., thans wonende te Vlissingen, gedetineerd te Middelburg, tegen wie verleden week een jaar gevangenis werd geëist wegens het misdrijf bedoeld bij art. 100 van het wetboek van strafrecht (spionage). De rechtbank veroordeelde hem tot een gevangenisstraf van twee jaar met aftrek van de voorlopige hechtenis.

Beklaagde heeft blijkens het vonnis bekend zich te hebben schuldig gemaakt aan het verzamelen van inlichtingen over het aantal Duitse troepen in België en de troepenverplaatsing daar, welke gegevens hij dan overbracht aan de Engelse generale staf.

Zaterdag 19 februari 1916 – avondeditie

Baarle-Nassau en Baarle-Hertog.

Men schrijft ons:

Het is een eigenaardige toestand daar te Baarle-Nassau. Twee naties in één dorp, dat niet op de grens der beide landen ligt, maar voor zover het Belgisch gebied is, als een eiland in het Nederlandse gebied ligt besloten. Op honderd passen van het Nederlandse raadhuis wappert de Belgische driekleur van het raadhuis van Baarle-Hertog. De laatste gemeente vormt de meest grillige enclaves in het Hollandse gebied en in die enclaves liggen weer Nederlandse enclaves. Langs de straten staan Belgische en Nederlandse huizen door elkaar, te onderscheiden door de zwarte en witte nummerplaatjes. Maar dat is ook welhaast de enige onderscheiding. De verkeerswegen zijn overal uniform aangelegd, de spoorlijn mijdt het Belgische gebied niet, telegraaf- en telefoonlijnen zijn gespannen alsof het één gemeente was.

Het spreekt vanzelf dat een dergelijke toestand, die reeds dateert van de vrede van Munster, een vruchtbare bodem oplevert voor conflicten. Het is echter aan de goede geest van de bevolking en de plaatselijke autoriteiten der beide gemeenten te danken, dat die steeds vermeden zijn kunnen worden, zodat ook nooit de urgentie is gevoeld van een grensregeling, hoewel reeds meermalen gemengde commissies zich daarmee hebben bezig gehouden. Tot nu toe evenwel zonder enig resultaat.

Toen in het begin van de grote oorlog van verschillende artikelen de uitvoer verboden werd, is de toepassing van die besluiten voor de enclaves der gemeente Baarle-Hertog verzacht, door aan alle inwoners toe te staan zich van het voor eigen gebruik nodige te voorzien op Nederlands gebied. Handelaars mochten echter geen voorraad opdoen, omdat gevreesd werd, dat Baarle-Hertog tot een opslagplaats zou gemaakt worden van verschillende goederen, die van daar uit in kleine partijtjes over de zogenaamde "grote grens" zouden worden gesmokkeld. Een vrees, die echter vrijwel ongegrond mag worden genoemd, omdat de afstand tot de grote grens nog een half uur tot een uur bedraagt.

Hoe het zij, de neringdoenden in Baarle-Hertog wisten zich te helpen door op Nederlands gebied een huis of kamer tot filiaal in te richten en daar hun klanten te bedienen. En dat overigens het toezicht niet tot het uiterste werd doorgevoerd, blijkt wel het best hieruit, dat in Baarle-Hertog een complete installatie voor draadloze telegrafie kon worden aangevoerd onder het voorwendsel, dat dat alles, motoren, koperdraad, enz. moest dienen voor een aldaar in te richten vluchtelingenkamp.

Snel bleek echter de werkelijke bestemming en werden maatregelen genomen om de uitvoerverboden voor die artikelen ook metterdaad te handhaven. Deze artikelen mogen, om het gebruik, dat ervan werd

gemaakt bij het draadloos telegrafisch station, hetwelk als een operatiebasis van een der oorlogvoerenden te beschouwen is, in geen geval van ons neutraal gebied uit worden toegevoerd.

De aangewezen weg daartoe zou zijn geweest het terrein der installatie te isoleren. Dat is echter niet mogelijk, omdat het een deel vormt van een grote enclave, die zich in grillige vormen ook over een gedeelte der bebouwde kom uitstrekt. Daarom is thans een versperring van prikkeldraad getrokken om het gehele dorp en naaste omgeving en zijn dus Hollanders en Belgen opgesloten in één omheining. Daarbinnen mag niets worden ingevoerd, wat kan dienen voor de exploitatie van het station voor draadloze telegrafie, tenzij met bijzondere vergunning van het militair commando. Ook de Nederlanders hebben die vergunning nodig.

De Belgische autoriteiten wilden niet in een voorstel treden om het terrein van het telegrafiestation af te sluiten en de ingang op Nederlands gebied te maken, waardoor o.a. aan een 700-tal Belgische onderdanen heel wat ongerief met passen, enz. bespaard ware gebleven. Temeer was er reden geweest, in dat voorstel te treden, omdat volgens bewering der ingenieurs, die het telegrafiestation beheren, de daar aanwezige voorraden toereikend zijn om de exploitatie nog twee jaar voort te zetten.

Ook ten aanzien van de bevoorrading van de Belgische neringdoenden is op voorstel van de burgemeester van Baarle-Hertog een bevredigende regeling getroffen bij een resolutie van de minister van financiën van 29 januari jl. Een gemengde commissie, bestaande uit de inspecteur der directe belastingen, enz. als voorzitter, de kantonnementscommandant, beide burgemeesters en van iedere gemeente twee raadsleden, beoordeelt, of de tot haar gerichte aanvragen tot aanvulling van de winkelvoorraad, toereikend voor een maand, kunnen worden ingewilligd. De Belgische inwoners

van Baarle-Hertog profiteren dus mee van de betrekkelijk lage prijzen (vergeleken met die in het België over de grote grens) der levensbehoefden in Nederland. Het spreekt vanzelf, dat zij niet in aanmerking komen voor distributie van regeringsvarkens, regeringsvis enz.

Hoewel dus de Nederlandse bewoners de last van het passenstelsel, enz. moeten dragen, omdat de Belgische autoriteiten de exploitatie van het station voor draadloze telegrafie niet willen staken, is er toch in het geheel geen sprake van een gespannen verhouding tussen de nationaliteiten. De bevolking gaat als steeds kameraadschappelijk met elkaar om en maakt het zich niet moeilijk.

Ieder, die binnen de omheining komt, en alles wat daar wordt ingevoerd, wordt echter aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen. Dat daarbij wel eens eigenaardige ontdekkingen worden gedaan, spreekt vanzelf. Zo is er een Belgische commissie te Breda, die zich bezig houdt met het verzenden van pakjes aan de Belgische soldaten aan het front. Omdat het voor de adressanten zo aardig is, als die pakjes worden verzonden van een Belgisch postkantoor, worden die pakjes aan het postkantoor te Baarle-Hertog, dat in dezelfde enclave ligt als het station voor draadloze telegrafie, bezorgd. Onlangs bleek, dat van de driehonderd pakjes er honderd waren, die 1 kg vaseline bevatten. Dat geeft wel te denken.

De maatregelen te Baarle-Nassau genomen zijn aanleiding geweest tot tendentius gestelde artikelen, o.a. in de XXe Siecle en de Matin, waarin het wordt voorgesteld, alsof de ingezetenen van Baarle-Hertog de noodzakelijke levensbehoefden worden onthouden, en met represailles gedreigd wordt.

Wij hebben ons naar aanleiding daarvan gewend tot de burgemeester van Baarle-Hertog, die ons zeer welwillend te woord

stond en vol lof was over de maatregelen door het Nederlands gouvernement genomen.

Hoewel hij aan verschillende dagbladen had verzocht geen artikelen op de nemen over Baarle-Hertog zonder zijn voorkennis, was dit thans toch geschied en wel op het meest ongelegen ogenblik, nu nl. de regeling inzake de bevoorradingskwestie geheel overeenkomstig het voorstel van de burgemeester was goedgekeurd en op het punt stond in werking te treden. De burgemeester noemde de bewuste artikelen onzin, afkomstig van schrijvers zonder enige verantwoordelijkheid en de voorgestelde represaillemaatregelen te dwaas om van te spreken.

Hij betreurde het, dat ze geschreven waren en wenste niets liever dan dat men zijn gemeente met rust liet. Hij verzocht er vooral op de wijzen, dat de regeling van de bevoorrading was goedgekeurd voor het verschijnen van de bewuste artikelen, opdat deze niet later als resultaat daarvan zou worden geprezen.

Wel waren er natuurlijk kleine klachten, zo over het optreden van sommige lagere beampten. Ook wil het er bij de bevolking nog niet in, dat boter en chocolade tot de artikelen behoren, die dienst kunnen doen bij de installatie voor draadloze telegrafie, zodat ieder slechts met vergunning van het militair commando zoveel mag opdoen als voor zijn gezin nodig is, maar over het algemeen vond de burgemeester, dat Baarle-Hertog vergeleken bij de Belgische gemeenten over de grote grens Luilekkerland zelf is.

In de vergadering van neringdoenden, waarin hij de nieuwe maatregelen heeft toegelicht, heeft hij de aanwezigen dan ook op het hart gedrukt, zich precies aan de voorschriften te houden, opdat niet de gunstige bepalingen weer door het Nederlandse gouvernement zouden worden verscherpt.

Blijkt uit het bovenstaande, dat de ingezetenen van Baarle-Hertog ingenomen zijn met de getroffen maatregelen, ook de beheerders van het station voor draadloze telegrafie zullen het zonder twijfel, waar hun voorraad voor twee jaar voldoende is, op prijs weten te stellen, dat dat station, voor de bewaking waarvan in het begin, uit vrees voor vijandelijke aanslagen, werd gewerkt o.a. met bloedhonden en zoeklicht, thans onder de bijzondere bewaking staat van het Nederlandse leger.

Belgische geïnterneerden.

Men schrijft ons uit Harderwijk, dat de gezinnen van Belgische geïnterneerden voor een groot deel thans zijn gehuisvest in de paviljoenwoningen, waarvan de bouw half december werd opgedragen. De kamers zijn van de nodige meubels voorzien en bovendien kregen de gezinnen voor zover nodig nog gratis het nodige beddengoed in gebruik. En dat alles tegen een huurprijs van 0,70 gulden per week.

Vijf paviljoenen, ieder van 20 kamers met afzonderlijke ingang, zijn thans aan 100 gezinnen verhuurd; 250 families hadden zich voor bewoning opgegeven, 150 hebben dus nog op uitbreiding te wachten. In die korte tijd zijn echter niet alleen de vijf paviljoenen gebouwd; op het terrein zijn ook reeds opgesteld een schoolgebouw met vier ruime lokalen en een vertrek voor de conciërge, verder een winkel waar alle levensbehoeften tegen nettoprijs te verkrijgen zijn, o.a. het brood, dat in de bakkerij van het interneringskamp gebakken wordt. Voorts een groot waslokaal met loods om het wasgoed te drogen te hangen; een lokaal van 22 op 8 meter, waar de vrouwen dagelijks kunnen komen naaien, breien enz. onder leiding van een damescomité; een badinrichting met 8 warme douches en vier kuipbaden; een ziekenhuis met verschillende vertrekken en een woonkamer.

Een der woninkjes, indertijd door de regeringscommissaris als model gebouwd, dient thans tot woning van de directrice-verpleegster, zuster van Wijk, uit Utrecht, terwijl het geheel onder toezicht staat van generaal-majoor jhr. de Lannoy, commandant van het interneringsdepot. De geneeskundige dienst is opgedragen aan militaire artsen.

In de verlichting wordt voorzien door een eigen elektrische centrale. Het water wordt geleverd door de Maatschappij tot exploitatie van Waterleidingen in Nederland, die behalve geheel Harderwijk ook de kazerne en het interneringskamp van water voorziet.

Van het westelijke gevechtsterrein.

Londen, 19 februari. De Times verneemt uit het Britse hoofdkwartier in Frankrijk op donderdag: De loopgraaf, die wij verloren hebben, ligt tussen het kanaal van Ieper en de spoorweg Ieper-Komen. De vermaarde hoogte 60 ligt aan de overzijde van die loopgraaf. Van de kanaaloever liep de lijn van ons front verder in noordoostelijke richting tot tegenover Bluff. Onze aansluitende loopgraven liggen ten westen van Bluff. Deze sector was in rust toen de andere sectoren van de vooruitspringende stelling zondagavond aan een bombardement waren blootgesteld. Toen lieten de Duitsers enige mijnen ontploffen, die het grootste gedeelte van onze voorste loopgraaf vernielden en de gehele plaats in een puinhoop veranderden. Daarna werd deze puinhoop aan een bombardement van een half uur onderworpen. Onze soldaten hadden geen duidelijk te bepalen linie meer te verdedigen en trokken zich daarom in de aansluitende loopgraven terug. Op dat ogenblik kropen twee van onze mineurs uit de grond en bevonden dat de Duitse infanterie drie gelederen diep stond op de plaats waar zij hun kameraden verwacht hadden. Zij mengden zich onder de opgewonden troep en kwamen goed en wel achteruit en bij ons terug, waar ze rapport uitbrachten.

Met de wetenschap, die zij hadden, begonnen de Engelse kanonnières hun werk en het kan geen twijfel lijden dat aan de Duitsers zware verliezen werden toegebracht. Onze manschappen verloren geen tijd met het nemen van maatregelen om het bestaan van de overwinnaar ondraaglijk te maken door een hagel van handgranaten naar hem toe te slingeren. De Duitsers zal hun inspanning duur te staan zijn gekomen en vermoedelijk zullen zij tenslotte niets gewonnen blijken te hebben.

Londen, 19 februari. Een correspondent in het Engelse hoofdkwartier beschrijft de positie, die het gevolg is van nieuwe aanvallen der Duitsers. Hij zegt: het resultaat is, dat er een gebied van "niemandsland" ontstaan is, met Engelse en Duitse infanterie liggend aan weerskanten van een lage rug, die aanvankelijk door ons bezet was. Deze rug ligt aan de noordzijde van het kanaal Ieper-Komen en bestaat uit een duidelijk zichtbare grondverheffing boven de moerassige vlakte.

Zondagnacht nu hebben de Duitsers verscheidene mijnen laten ontploffen en een half uur lang met grote hevigheid gebombardeerd. Vervolgens heeft de Duitse infanterie in massaformatie een aanval gedaan en de rug bereikt, die, daar hij hevig van de ontploffingen te lijden had gehad, onvoldoende bescherming bood tegen de tegenaanvallen, die de Duitsers uit het veroverde gedeelte der stelling verdreven. Er is een reusachtig aantal bommen gebruikt. Bij deze tegenaanvallen gebruikten een officier, een sergeant-majoor en een soldaat van een afdeling grenadiers 2300 bommen. Het geconcentreerde artillerievuur, dat op de Duitse artillerie gericht werd, die dicht opeengepakt lag in de geteisterde loopgraven langs de rug, heeft onder deze ongetwijfeld veel meer manschappen doen sneuvelen dan bij ons. Thans offeren de Duitsers nog mannen op bij hun poging om een helling van de rug te behouden, die door onze

troepen, die de andere kant bezet houden, aanhoudend bestookt wordt.

Levensmiddelenvoorziening in België door Nederlandse bemiddeling. Naar wij vernemen, is voor de provincie Luik een onderafdeling gevormd van de Koninklijke Nederlandse commissie tot regeling van de voorziening van noodzakelijke levensbehoeften in Belgische grensgemeenten (commissie Fleskens).

Deze subcommissie bestaat uit de te Luik en omgeving wonende Nederlanders, de heren: J. de Bordes, Charles Regout, H. Wolters, Th. De Meester en G. Vogelaar, en heeft haar zetel te Luik, Forgeurstraat 34.

De heer Oudenne, consul der Nederlanden te Luik, heeft het erevoorzitterschap aangenomen.

Men meldt uit Achel aan de Limburgsche Koerier, dat de grenssluiting nog nooit zo streng en zo algemeen is geweest als nu. De paters van de Achelse Kluis zelfs zullen hun klooster, dat voor de helft op Belgisch en half op Nederlands gebied ligt, ontruimen en de wijk naar Nederland nemen.

In Vrij België geeft Frans van Cauwelaert in een artikel, dat tot opschrift draagt: Hollandse steun aan de Belgische uitgewekenen, een overzicht van de organisatie der hulpverschaffing aan de Belgische uitgewekenen van Nederlandse zijde. De aanhef van het artikel luidt:

Onze (dit is de Belgische) regering heeft een goede ingeving gehad, toen zij besliste om een "Gulden Boek" uit te geven over de talloze werken van hulpbetoon, welke tijdens deze oorlog door het liefdadige buitenland of de Belgen zelf ten behoeve van onze landgenoten zijn in het leven geroepen. Als het de lezer van de

geschiedenis van deze dagen later voor de ogen zal duizelen van ineens stortende steden, van stromen bloed, van miljoenen, die over elkaar heen tuimelen in de ontzaglijke dodengroeven van Europa, wanneer het hart hem zal breken onder het noodgeschrei der kinderen en het van angst om zijn hoofd zal parelen bij het onafwendbaar visioen der smartvrouwen, die als schaduwen van leven, wit en zwart, krom van ellende, de velden doorzoeken in dichte drommen naar hun man en hun zoon en hun geliefden: wanneer hij de mensheid in vertwijfeling zal gaan vervloeken, dan zal hij zijn ogen laten vallen op het boek, het gulden boek der menslievendheid, en hij zal begrijpen, dat er veel goeds is in de mensen, wanneer zij niet worden beheerst door de duivel ...

Vele volkeren zullen een plaats vinden in dat boek, en van ons eigen bevolking zal worden getuigd, dat zij niet alleen haar leed grootmoedig heeft gedragen, maar dat zij een veerkracht, een initiatief, een organisatorische geest heeft vertoond, welke haar grotelijks ter ere en later ten profijte zal strekken. Maar onder de vreemde volkeren, welke getoond hebben een hart te bezitten voor de nood van anderen, zal Nederland een ruime plaats innemen.

En van het slot van van Cauwelaert's artikel nemen wij het volgende over:

De verpleging van de Belgische uitgewekenen in Nederland heeft met zeer bijzondere moeilijkheden af te rekenen gehad. Vooreerst het ontzaglijk aantal en de plotse opkomst van de vluchtelingen, ten tweede de beperktheid en de onvoordelige geografische vorm van Nederland, welke hun verdeling over het land zeer bemoeilijkte, ten derde de voortdurende beweging, welke onder deze nieuwe bevolking van en naar België en binnenlands steeds gaande bleef, en ten vierde het feit, dat, om staatkundige redenen, een zo innige en officiële samenwerking als bv. in Engeland en Frankrijk, tussen de

Nederlandse Regering, haar organen en de Belgische, niet mogelijk was. Maar de grote menslievendheid en de liefde voor België, welke in het Nederlandse volk leven, de edelmoedigheid van zijn vorstehuis en regering, hebben op schitterende wijze trots alle moeilijkheden, de gastvrijheid tegenover ons beoefend, maar onder een mantel van bescheidenheid, welke de zedelijke schoonheid van hun toewijding nog verhoogt.

De “Belgische hoogleraar-krijgskokker”, die, zoals men weet, in Vrij België zijn ondervindingen vertelt met de (Belgische) geneeskundige dienst te velde opgedaan, bespreekt ditmaal de “verhouding van het ambulancekorps met de troepen buiten en bij de strijd”. Wij veroorloven ons zijn beschouwing hier over te nemen.

De inrichting van innige betrekkingen tussen het ambulancekorps en de troepen die het moet bedienen, schijnt mij, zo schrijft de hoogleraar-krijgskokker, van overwegend belang om van de geneeskundige schikkingen en werkzaamheden al het nut te verkrijgen, dat men er van verwacht. Wat gebeurde gewoonlijk, wanneer het ambulancekorps op het slagveld in werking kwam?

Buiten de dagen van zwaar gevecht lag het ambulancekorps op een afstand van 3 tot 30 kilometer van de troepen, waaraan het gehecht was. Er had geen rechtstreekse geneeskundige samenwerking plaats tussen de bataljonsdokters, die bij de troepen bleven, en de dokters van het ambulancekorps. De eersten stuurden de zieken naar de infirmerie der legerdivisie, door de tweede ingericht en bestuurd, maar dat was al; in menig geval kenden deze verschillende dokters elkaar zelfs niet.

Een gevecht begint, het strekt zich plots op een grotere linie uit. Het ambulancekorps wordt naar voren geroepen met zijn wagens. Op een bepaald punt moet het een verbandplaats inrichten en zijn

wagens wat naar voren sturen om de gekwetsten af te halen. Welke troepen voor de verbandplaats liggen en hoe en waar, weet het ambulancekorps nooit met enige juistheid. Welke regiments- en bataljonsdokters daar werkzaam zijn kan het ambulancekorps slechts raden; de bijgevoegde dokters van het ambulancekorps kennen deze troependokters niet, met wie ze nu plotseling zouden moeten samenwerken voor het vervoer der gekwetsten. Waar deze dokters de hulpposten zouden gevestigd hebben, kan het ambulancekorps pas vermoeden, want het komt eerst in de streek aan, wanneer het gevecht reeds aan de gang is en het moet zich zorgvuldig laten inlichten om de verbandplaats wel op het aangeduide punt te plaatsen. De wagens, die op zoek naar de gekwetsten gaan, naderen zoveel mogelijk tot bij de troepen, doch dit doen zij blindelings, want over de ligging der hulpposten hebben zij geen of uiterst onvolledige aanduidingen en de gunstige punten tot het verzorgen en vervoeren der gekwetsten zijn best geen strategisch belangrijke. Het zou voordelig zijn, dat op dit oogenblik iets de verbinding zou verzekeren tussen de hulpposten door de bataljonsdokters gesticht en het optredend ambulancekorps. Het oude reglement voorzag in het geval; het schonk aan elk bataljon een bataljonsdokter en een hulpdokter, doch daarenboven had elk regiment een regimentsdokter. Bij de aanvang van een slag, toen de gepaste hulpposten in orde waren, moest de regimentsdokter de verbandplaats van het ambulancekorps opzoeken en daar werkzaam zijn. Hij wist dus, waar de troepen en waar de hulpposten lagen en de nodige verbinding tussen de troependokters en het ambulancekorps was daardoor theoretisch verzekerd. In de loop van de oorlog werd op deze wijze niet te werk gegaan; het was steeds een bataljonsdokter, die dienst deed als regimentsdokter, of de regimentsdokter deed tegelijkertijd dienst als bataljonsdokter en in beide gevallen moest hij bij zijn mannen en bij zijn ambulancewagen blijven.

Wij zijn overtuigd, dat de bataljonsdokter, om nuttig werk op het gepaste ogenblik te verrichten, een grote onafhankelijkheid in zijn werkzaamheden moet genieten. In de loop van een gevecht zal het ook voor de regimentsdokter moeilijk, soms onmogelijk, en altijd hoogst gevaarlijk zijn de verschillende hulpposten op te zoeken, vooraleer naar de verbandplaats te vertrekken.

De vergadering van alle bataljonsdokters om de regimentsdokter in de loop van de strijd is naar onze mening een schikking, die niet kan behouden worden; in de meeste gevallen is zij onuitvoerbaar. De opzoekingen zouden wellicht doelmatiger doorgevoerd worden door de wagens en de jonge dokters van het ambulancekorps zelf, en des te gemakkelijker en sneller zou deze verbinding tot stand gebracht worden naarmate onder de deelnemende formaties, bataljons en ambulancekorps, bestendige geneeskundige betrekkingen zouden bestaan. Wat geschiedde dan in de werkelijkheid? Het ambulancekorps stuurde wagens vooruit, op bepaalde punten, die het zelf aanduidde; elke aanvraag om hulp, uitgaande van welkdanig punt van het slagveld, werd onmiddellijk beantwoord door het sturen van wagens, brankardiers en dokters. Zodra de militaire overheid het toeliet werden delen van het slagveld door brankardiersgroepen bezocht onder leiding van de dokters.

Hoe verliepen nu deze verschillende werkzaamheden? Bij de tweede slag bij Hofstade kwam het ambulancekorps ter plaatse op het ogenblik, waarop onze troepen vooruitrokken boven het dorp. De eerste gekwetsten kwamen te Hofstade aan. Dicht bij de kerk werd een verblijfplaats ingericht; de automobielwagens werden naar voren gestuurd tegen en over de spoorweg. De wagens vonden één hulppost van een bataljonsdokter, bij de spoorweg gelegen, méér niet, en drie regimenten stonden daar op de strijdlinie! De verbandplaats was weldra in volle werking: de wagens trokken op en keerden weer, geladen met gekwetsten, rechts en links gevonden; de

verbanden werden nagezien, vervangen of vervolledigd en de gekwetsten rechtstreeks naar een spoorweghalte gevoerd. Ieder had zijn werk en niemand dacht er aan zijn tijd te verliezen met de verschillende bataljonsdokters op te zoeken; wanneer groepen brancardiers met draagberies optrokken en de dokters, die ze leidden, toevallig op de weg bataljonsdokters of hulpdokters ontmoetten, dan kwam men er zelfs niet toe gemeenschappelijke schikkingen te treffen. Bij de avond en 's nachts kwamen nu een diepe duisternis, een afgrijselijk onweer en een streng verbod lantaarns aan te steken alle verdere waakzaamheid voor het ambulancekorps onmogelijk maken; noch dokters, noch brancardiers wisten waar de troepen lagen, waar de bataljonsdokters te vinden waren, waar de bataljonsdokters hun gekwetsten verzamelden. In deze ongunstige toestand vond ik een veroordeling der al te onafhankelijke werking gedurende de dag; misschien zou een betere samenwerking met de bataljonsdokters veroorloofd hebben ook in de nacht nuttig werk te verrichten.

De volgende dag bevond ik mij gans alleen op onderzoekingstocht, ver van de verbandplaats: boven Zemst kwam ik in een huis, waar zes gekwetsten aan de zorgen van twee brancardiers overgelaten waren; deze laatsten waren zonder hulp; de bataljonsdokter was verder met de troepen opgetrokken. Het was louter toeval, dat ik daar voorbijkwam. Het feit scheen mij een nieuw bewijs, dat slechts één maatregel op beslissende wijze het snelle vervoer van al deze gekwetsten kon verzekeren, namelijk een meer gepaste samenwerking van de bataljonsdokters met het ambulancekorps en de kennisneming door het laatste van alle hulpposten, door bataljonsdokters ingericht en van alle schikkingen, die zij treffen over huizen of wegen, waar zij hun gekwetsten brengen of laten. In de loop der gevechten wij Walem, Waarloos en omstreken had de geneeskundige overheid van het ambulancekorps kennis van de

ligging van twee hulpposten: één te Duffel en één tussen Duffel en Waarloos. De tweede dag van het hevig geschutgevecht toen het dorp Walem, de waterwerken en de brug zo geweldig beschoten werden, konden we niet tot de voorste loopgraven geraken, omdat wij slechts één enkele weg kenden, die er heen leidde, de grote steenweg, die op dit ogenblik stukgeschoten werd. Een veel praktischer zijweg was ons volkomen onbekend! Bij de eerste rustpozen in de beschieting, in de allereerste uren van de dag, was het aan de bijgevoegde dokters van het ambulancekorps wel mogelijk, maar niet veroorloofd zich op deze plaatsen te begeven. Daarvoor moesten ze met een bepaalde zending belast zijn. De ligging der troepen en de plaatsing der hulpposten gaan verkennen gold niet als reden tot afwezigheid.

Dat de bataljonsdokters, welke hulp nodig hebben, deze slechts aan te vragen hebben, is een weinig doelmatige oplossing. Het schijnt ons steeds gepaster, dat de dokters van het ambulancekorps, die over automobielwagens beschikken, ten allen kanten de bataljonsdokters en hun hulpposten zouden opzoeken, dan dat deze dokters hun troepen verlaten om soms op 30 minuten afstand de verbandplaats te komen opzoeken en er een dokter te halen om hem hun ligging aan te duiden. Het spreekt vanzelf, dat als eenmaal een hulppost ingericht is, de bataljonsdokter of de brancardier al het mogelijke doen om met het ambulancekorps in verbinding te geraken en zelf te den einde iemand op de naast liggende grote baan op wacht stellen; maar het grote opzoekingswerk wordt gemakkelijk geleverd door de dokters van het ambulancekorps, die zich daartoe in de gunstigste voorwaarden bevinden.

Op een dag kon ik in de loop van één enkele reis op één uur tijd drie hulpposten ontdekken, die alle drie gekwetsten tot het vervoer bereid hadden en wiens verbindingen niet hadden kunnen verzekerd worden.

Op zekere namiddag waren er te Waarloos misschien vijftien van onze automobielen aan het rusten, terwijl gekwetsten tot de verbandplaats kwamen op boerenkarren en op kruiwagens. Het was pijnlijk voor de gekwetsten, niet vererend voor ons en van een schadelijke zedelijke invloed op onze troepen. Toch had men op deze namiddag wagens gestuurd, overal waar men er om vroeg en was men zelf hier en daar persoonlijk gaan kijken, doch stelselmatig werd het bezoek der bataljonsdokters niet doorgedreven.

Op de IJzer kwam het ambulancekorps ter plaatse, toen alles reeds volop aan de gang was en er geen middel meer was om zich nauwkeurig in te lichten over de ligging der verschillende bataljonsdokters. Met één enkele bataljonsdokter kwamen wij op regelmatige wijze in betrekking. Bij gepastere verbinding tussen het ambulancekorps en de troepen zouden hier op bepaalde plaatsen de gekwetsten sneller vervoerd zijn geweest.

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Wij ontlenen het volgende aan De (Belgische) Legerbode:

Benoemd tot officier in de Kroonorde: Jules L'Heureux, majoor, infanterie.

Ridder in het Erelegioen: Poellaert, kapitein-commandant, infanterie.

Ridders in de Kroonorde: Baron de Bethune, onderluitenant, infanterie; K. Vandeputte, soldaat, infanterie; E. Toussaint, adjudant, infanterie; A. Knubben, soldaat, infanterie; J. Bries, soldaat, infanterie.

Ridders in de Orde van Leopold II: A. Vileyn, 1^e sergeant, infanterie; L.-R. van Exterghem, soldaat, infanterie; R. Delobelle, adjudant, infanterie; Rolin, adjudant, cavalerie; J.-F. Cerfontaine, soldaat

oorlogsvrijwilliger, infanterie; E. Leblanc, sergeant oorlogsvrijwilliger, infanterie en P. Lacroix, soldaat, infanterie; Troch, brigadier, cavalerie; R. Duchateau, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; J.-P. Marion, sergeant oorlogsvrijwilliger, infanterie; K. Croes, soldaat, infanterie.